

Vsa podpora manjšinskim listinam Evropske unije

V sodelovanju med Južnotirolskim narodnostnim inštitutom ter Svetom Evrope je pretekli teden potekal v Boznu seminar »O novih manjšinskih zaščitnih določilih v Evropi«

Svet Evrope je v preteklih letih namreč izdelal dva pomembna dokumenta o zaščiti manjšin, katera naj bi države članice Sveta Evrope podpisale in ratificirale; to sta Okvirna konvencija za zaščito narodnih manjšin ter Evropska listina za regionalne in manjšinske jezike.

Odlični strokovnjaki, kot so univ. prof. Tretter z dunajske univerze, univ. prof. Pan z innsbruške univerze in hkrati vodja Južnotirolskega narodnostnega inštituta, ter predstavnik Sveta Evrope gospod Stekete se v svojih izvajanjih poudarili nastanek in pomen obeh dokumentov ter poudarili, da sicer oba dokumenta temeljita na individualnih in ne na kolektivnih pravicah, da pa kljub temu oba dokumenta pomenita korak naprej pri evropski zaščiti narodnih skupnosti. Kar se tiče kontrolnega mehanizma,

obe konvenciji ne predvidevata možnosti tožbe, a Svet Evrope se je zedinil, da bo v kratkem ustanovil svet strokovnjakov, ki bo možne kršitve manjšinskih pravic v posameznih državah preučil in Svetu ministrov (Sveta Evrope) podal ustrezna priporočila za ukrepanje.

Seminarja v Boznu so se udeležili predstavniki manjšin iz Italije, Švice in Avstrije. Avstrijski udeleženci so v posebni izjavi poudarili, da obe konven-

ciji pomenita »nadaljnji korak k implementaciji manjšinskih zaščitnih norm v Evropi« in pozvali republiko Avstrijo, da ju čim prej ratificira.

Nekaj držav je okvirno konvencijo za zaščito narodnih manjšin že podpisalo in ratificiralo, med njimi tudi republika Slovenija. republika Avstrija je oba dokumenta podpisala, postopek za ratifikacijo okvirne konvencije pa je že v teku.

ma

Kar trije avstrijski kandidati tekmujejo za izbor Avstrijskega olimpijskega komiteja (ÖOC) sredi novembra tega leta. Koroški projekt prekomejnih iger skupno z Italijo in Slovenijo »Brez meja / Senza confini« je zbudil veliko pozornost v mednarodni javnosti.

Koroški organizacijski komitej (OK), kateremu predseduje nam. dež. glavarja Michael Ausserwinkler, ter koroški olimpijski pool sta pridobila skoraj vse politične grupacije (razen Zelenih) in interesne skupnosti za ta zanimiv projekt. Stroški za volilno kampanjo ter priprave znašajo več kot 15 milijonov šilingov.

Zagovorniki ZOI 2006 na tromeji pričakujejo gospodarske impulze za vso Koroško, obseg investicij pa so oštevilčili z več kot 2,5 milijarde šilingov (dve tretjini naj bi prispevala zveza, eno pa Koroška). Italija in Slovenija sta obljubili, da bosta svoj stroškovni delež pri teh igrah prevzele sami.

Dejstvo, da so številni športni objekti že zgrajeni, bo gotovo nekoliko znižalo stroške za izvedbo tega velikega projekta.

Z igrami »Brez meja« pa bi verjetno lahko padle meje v glavah, ki še obstojajo pri nekaterih.

Kritiki teh iger (Zeleni, razne ekološke grupacije in posamezni politiki) pa so izjavili, da bi poseg v naravo (izsekanje gozdov, strašanski promet v času iger, fi-

nanciranje, kaj z objekti po igrah) imel negativne posledice za ekologijo. Nadalje argumentirajo, da zaželeni gospodarski efekt nikakor ni zagotovljen. Beljaški župan Manzenreiter pa je izjavil, da bi se investicije bolje obrestovale z naložbo v industrijo in v delovna mesta.

Pregovor, da človek (dežela), ki nič ne tvega, tudi nič ne izgubi ali pridobi, velja tudi za ta edinstven projekt mednarodnega sodelovanja.

Prebivalstvo bo v nedeljo z glasovanjem odločilo o nadaljnji usodi tega projekta. Predsednik ÖOC Leo Wallner pa je izjavil, da je podpora prebivalstva ključnega pomena pri izboru avstrijskega kandidata za Mednarodni olimpijski komitej (IOC).

Tudi odborniki ZSO so mnenja, da bodo zimske olimpijske igre Koroški finančno v korist, še večjega pomena pa so sveži vetrovi in mednarodni značaj, ki si ga bo z njimi dežela pridobila. Prav ob OI se bodo lahko prepričali vsi, kako važno je znanje jezikov in odprtost do vseh narodnosti in držav. To pa je navsezadnje tudi osnova političnega programa naše organizacije.

M. Š.

V okviru projekta EU so se spoznali dijaki iz Gradišča, z Irske in iz Španije. Prišli pa so na obisk tudi na slovensko gimnazijo v Celovcu in se seznanili z značajem in posebnostmi te šole. Foto: SV

UNIVERZA CELOVEC

Fakulteta za kulturne znanosti, inštitut za psihologijo, v sodelovanju z ORF in založbo DRAVA vabijo na prireditev

Psihotravma in človekove pravice v bivši Jugoslaviji

SODELUJEJO:

ddr. Paul Parin, psihoanalitik (Zürich), Muhidin Šarić, avtor knjige »Keraterm«

MODERACIJA:

Fred Dickermann

v petek, 10. oktobra 1997, ob 19. uri, v ORF teatru, Sponheimerstr. 13, Celovec

Iz vsebine

BRUSELJ Manjšine pri EU

Zastopniki štirih manjšin so se na študijskem obisku seznanili z delom poslancev. **Stran 2**

KOROŠKA Dve premieri

Prvi rezultati gledališke delavnice v Fiesi so tu. O premierah berite **na strani 5**

PREBLISK

■ V zadnjih tednih so nekateri pri NSKS sprožili polemiko proti Spomenici, ki so jo sprejeli vsi avstrijski sosveti, ker gradi na individualnem konceptu manjšinskih pravic. Tudi uradni predstavniki republike Slovenije so kritizirali manjkajoče kolektivne

pravice v Spomenici. V Boznu so predstavniki NSKS pozdravili obe konvenciji, ki – kot rečeno – temeljita na individualnem principu in republika Slovenija je obe konvenciji že ratificirala. Torej polemika zaradi polemike.

Zanašajoč se na to, da se večina že tako ne spozna na vsebino obeh listin, napadajo natančno to, za kar so se s pod-

pisni in zahtevami sami obvezali. Vendar: Spomenica je v smislu Evrope in nobena gonja proti njej je ne bo mogla spremeniti.

V Svetu Evrope se skušata uveljaviti dve pojmovanji: prvo je v znamenju integracije

Križ s koncepti

in odprtosti in temelji na individualnih človekovih pravicah, drugo pa – za katero priznajo tudi njeni zagovorniki, da nima večine v EU – obravnava manjšine kot kolektiv in bolj ali manj ločeno od večinskih narodov. In podtaknjena tiskovna izjava Karla S. v Bruslju zagovarja konservativno, zastarelo pojmovanje manjšin, zato jo zavračamo.

Glasbeniki! A band from home

JAZZKONCERT

3. 10. 1997 - 20.30

4. 10. 1997 - 20.00

5. 10. 1997 - 20.00

Gostilna »Plamenig«
Dvorče v Ziljski dolini

Farna dvorana
Sentjakob

Farna dvorana
Smihel

Wolfgang
Puschnig
saxofon

All
Gaggi
vokal

Primus
Sitter
guitar

Emil
Krištof
drums

Karl
Sayer
bass

Klima na obisku v Sloveniji

V sredo je Slovenija prvič v svojem kanclerskem obdobju obiskal Viktor Klima. Obisk sodi v kontinuiteto dobrih medsebojnih odnosov, po tiskovnih izjavah pa naj bi utrdil gospodarske in politične odnose med obema državama.

Avstrija je za Slovenijo četrti najmočnejši trgovinski partner, glede na izvozne rezultate pa je Slovenija zelo pomembno avstrijsko tržišče. Obema državama je v tem trenutku gospodarsko in trgovinsko sodelovanje zelo pomembno. Klima je s slovenskim premierom Drnovškom podpisal meddržavni sporazum o izogibanju dvojnega obdavčevanja v medsebojni trgovini.

Koliko sta se oba predsednika vlad dotaknila tudi manjšinskega vprašanja, ob zaključku redakcije še ni bilo znano, vendar je premier Drnovšek po ustaljeni navadi pred obiskom kanclerja Klime v torek sprejel skupno delegacijo koroških Slovencev **J. R.**

EVROPSKA UNIJA

Kakšno vlogo igrajo manjšine v združeni Evropi?

MINULI teden so se je šestnajst pripadnikov manjšinskih organizacij na pobudo EBLUL (European Bureau for lesser used languages / Evropski urad za manj rabljane jezike) mudilo v prestolnici evropskega združenja, v Bruslju, glavnem mestu Belgije. Zastopane so bile štiri od šestih avstrijskih manjšin: Slovenci, Hrvatje, Madžari in Romi, pri čemer je treba poudariti, da je bil z nami tudi Branko Lenart, predsednik društva »Člen 7«, ki je zastopal štajerske Slovence.

Običajno je bilo v preteklosti sicer tako, da je avstrijska depandansa EBLUL, kateri predseduje Karel Smolle, predstavljala predvsem tisti segment manjšin, ki je bil predsedniku po godu, se pravi tistega, ki je politično na »pravi« strani. Verjetno je res zasluga mag. Bojana Sturm-Schnabla, da so bile vabljene tudi druge organizacije, ki niso tako »prave« in je bil zato spekter bolj pester. Bojan je asistent avstrijskega EU-poslanca Harald Ettl (SPÖ) v Bruslju.

Namen obiska v Bruslju je bil študijske narave in program več kot napolnjen. Vodja urada EBLUL v Bruslju Ivanka Suhadolc, Tržačanka, je ves čas spremljala skupino in skrbelo, da smo se lahko držali rokov.

Najprej so bila na vrsti srečanja izrazito politične nara-

ve; prvi obisk je bil – kako naj bi bilo drugače – pri poslancu Liberalnega foruma Frischenschlagerju, pri katerem trenutno prakticira koroška Slovenka Angelika Mlinar. Sestanku je prisostvovala tudi poslanka Ursula Stenzl (ÖVP) ter poslanec iz Južnega Tirolskega Harald Ebner. Srečanje s poslanci Haraldom Ettlom, Hilde Hawlickovo in Reinhardom

evropska konvencija o zaščiti manjšin, ki je niso ratificirale še vse države EU (med njimi tudi Avstrija, čeprav je slišati, da se bo to zgodilo že naslednji teden). Potrebni pa je vsaj dvanajst podpisnikov; Luksemburg in Finska bosta pridala svoj podpis v prvih dneh oktobra in ta konvencija naj bi pomenila nekakšen evropski manjšinski standard.

ve in dva od gradiščanskih Hrvatov. Letni proračun za projekte v vsej Evropi za ta program je okoli 4 milijone ECU (1 ECU je pribl. 13,8 šil.).

O samem uradu EBLUL v Bruslju (centrala je pravzaprav na Irskem) in podobneje o posameznih programih, kjer tudi naša društva in organizacije zaprosijo za razne podpore, pa v naslednji številki.

Mimogrede: eden od mnogih projektov EU

Slučaj je nanesel, da sem naletela na skupino dijakov osmošolcev, ki so pravkar obiskali Zvezno gimnazijo za Slovence. Prišli so iz Gradišča in iz Španije, njihov obisk pa je del projekta, ki ga je podprla EU v svojem programu LINGUA s 55 odstotki stroškov. Sodelujejo dijaki iz irskega mesta Limerick, iz španskega mesta Manesa (Katalanija) in gradiščanske večjezične gimnazije v Gornji Pulji/Oberpullendorfu. Te partnerske šole delajo na skupnem projektu o manjšinah, skupna knjiga o njihovih pogledih na manjšinsko problematiko je tik pred izidom, pripravljajo pa tudi skupno razstavo.

Gradiščanski mladinci so že obiskali Irce in Špance, zdaj pa so jim slednji vrnilo obisk. Nosilec projekta so dijaki šole v Gradišču, vodi ga profesor za angleščino in španščino Hans Schütz, naslov pa je »Mehrsprachigkeit und Minderheiten«. Slika z obiska na slovenski gimnaziji je na prvi strani. S. W.

Z leve: Bojan Sturm-Schnabl, Hilde Hawlicek, Joan Valle, Ivanka Suhadolc in Reinhard Rack so seznanjali obiskovalce iz Avstrije o delu in vlogi države v EU

Foto: SV

Rackom je bilo zelo informativno, saj so predstavili delo avstrijske misije v Bruslju. Pogovoru je prisostvoval tudi vodja parlamentarne mednarodne skupine »Jezikovne manjšine«, Katalanec Joan Vallvé. Kar zadeva manjšine, pa je trenutno najpomembnejši dokument

Obiskali smo tudi avstrijsko poslaništvo, kjer trenutno tečejo prispevki za amsterdamsko pogodbo, ki bo po pomenu enaka mastrichtski in ki naj bi pomenila nekakšno evropsko ustavo. Prav tako zanimiv je bil obisk pri evropskem biroju republike Slovenije, ki se z vso paro pripravlja na sprejem v EU, saj je v naslednjem krogu članic pripravnic. Mitja Drobnič nam je razložil komplicitnost predpriprav za vstop, kajti Slovenija mora izpolniti še nekaj pogojev pravne narave.

Za nas pa so bile izrednega pomena predstavitev raznih programov, preko katerih EU finančno podpira projekte na kulturnih, znanstvenih, vzgojnih, šolskih in drugih področjih. Seznanili so nas z načini, kako vlagati prošnje in na kaj je treba pri vlogah upoštevati. Vsem programom je skupno, da jih ne more vložiti posameznik, temveč vselej le inštitucija, se pravi društvo, organizacija, interesna skupnost in podobno. Poleg tega pa je treba imeti pred očmi vselej evropsko idejo zblíževanja, odpravljanje predsodkov, ustvarjanje mostov med narodi in jeziki ter uporabnost uspešnih projektov tudi za druge narode v EU, pa tudi zunaj nje.

Eden teh programov je namenjen tudi izključno manjšinam, čeprav to ne pomeni, da se lahko manjšine poslužujejo samo tega. To je program, s katerim EU pospešuje in podpira ukrepe za ohranitev regionalnih in manj razširjenih jezikov in kultur. Za primer: leta 1996 je bilo v tem programu izpeljanih v Avstriji sedem projektov, to sta dva od SPZ, eden od koroške deželne vlade (kongres narodnih skupnosti), eden od Slov. gospodarske zveze, eden od Mohorje-

OBISKA pri parlamentarcih v Bruslju v organizaciji avstrijske depandanse

KOMENTAR

Sonja Wakounig

Evropskega urada za manj rabljane jezike so se udeležili predstavniki štirih narodnih skupnosti v Avstriji. Želja, da bi se tega študijskega obiska udeležili tudi predstavniki tistih organizacij, ki niso ravno po godu NSKS oz Karlu Smolleju, je prišla iz Bruslja in ne iz »Smolletove« avstrijske depandanse. Kakorkoli že, dobro je bilo, da smo se vsaj malce pobliže seznanili s tem izredno velikim in kompliciranim evropskim aparatom.

V prvem trenutku deluje vsa ta razvejanost, ogromnost in nepreglednost raznih inštitucij znotraj EU skorajda zastrašujoče, češ: kaj pa sploh pomenimo mi, majhne in še manjše manjšine v teh globalnih interesih, ki so predvsem ekonomske in šele na drugem mestu socialne narave, ko gre za skupno varnostno in ekonomsko politiko, pri kateri nas ne potrebujejo kaj dosti.

Pa vendar ni čisto tako. Povsod, na vsakem mestu, kamor smo prišli, so poudarjali skupno evropsko misel, ki pomeni na prvem mestu spoštovanje in sprejemanje drugačnosti. In v tem kontekstu imajo manjšine izredno pomembno vlogo. Očitno ni naključje, da je večina nastavljenih na pomembnih mestih relativno mlada, da je med njimi izredno veliko žensk in da znajo mimogrede in to tekoče po štiri, pet ali še več jezikov, da so zastopane vse mogoče narodnosti in svetovni nazori. Vzrok, da se manj-

šinam posveča relativno veliko pozornosti, je seveda v interesu predvsem

tistih držav, ki imajo same manjšine v tujih državah. Toda zavest, da je le s priznanjem raznolikosti mogoče ustvariti veliko EU, da so potrebni integrativni programi, ki bodo vključevali manjšine v družbenopolitična dogajanja in ki jih ne bodo ograjevale v etnični geto, je na ravni EU jasno razpoznavna.

Nacionalistične stranke, kakršna je Le Penova Front National, pa tudi Haiderjeva FPÖ, so na stranskem tiru in na srečo nimajo veliko ali nič možnosti, da bi sooblikovale evropsko politiko.

Majhne manjšine in velika EU

Nimamo sicer vzroka, da bi zapadli v evforijo ob naklonjenosti EU do manjšin, kajti evropski parlament ne sklepa ustav za posamezne države in se vanje ne vmešava – daje le smernice in okvire, katerih se morajo članice držati. Ti pa so za nas vsekakor ugodni.

Notranje razprtije med manjšinami pa Evrope ne zanimajo preveč. Čeprav bi Karel Smolle, ki je napisal tiskovno izjavo že vnaprej kar v imenu obiskovalcev (sam je bil tačas v Boznu), rad sugeriral evropskim oblastem, da vsi udeleženci študijskega potovanja zagovarjamo konservativna koncepta manjšinske zaščite. Temu smo se uprli. ■

VOLITVE V SLOVENIJI

Že sedmi predsedniški kandidat

KOT LISTJA in trave jih je v Sloveniji, ki bi radi postali predsednik republike. Poleg sedanjega Milana Kučana, ki ima za Slovenijo pravi mednarodni format, je v preteklih tednih prijavilo svojo kandidaturo še pet bolj ali manj izkušenih politikov, ki pa vsi skupaj suma sumarum nimajo prav nobene možnosti, saj so njihove stranke in celo neke zveze prav neznahtne in celo nimajo nobenega poslanca v slovenskem parlamentu. Kot smo že pisali, so to desni nacionalist Saša Lap, dalje predsednik neke državljanske zveze Matjaž Gerlanc in poleg njiju celo Adolf Štorman, ki je do nedavnega sedel v zaporu, za njim pa je bila nekdanja razpisana tudi mednarodna tiralica.

Bolj resen kandidat dr. Tone Jerovšek, član ustavnega sodišča, je svojo kandidaturo umaknil takoj, ko je uvidel, da ga ne bodo podprle vse »pomladne« stranke. Pojavljal se je tudi pobudnik srečanj pod lipo sprave teolog Anton Stres, ki pa ni za svojo kandidaturo pravzaprav ni niti dobro vedel.

Tako je bilo do tega ponedeljka vse v znamenju zaključka »Delovega« komentatorja iz

konca preteklega tedna, ki pravi, da je med gnilimi jabolki le težko izbirati.

Ta ponedeljek pa se vendar pojavil kandidat, ki ga slovenski volilci jemljejo nekoliko bolj resno. To je Tone Peršak, vodja stranke Demokrati Slovenije, ki je bila v prejšnjem mandatu v državnem zboru dokaj pozitivna, v sedanjem pa zaradi strankarskih izigravanj nima svojih poslancev. Peršak je zaradi svoje načelne politike sprejemljiv tudi za volilce opozicijske Janševe socialdemokracije in Peterletovih krščanskih demokratov, vsekakor pa pomeni za Milana Kučana nevarnost, da zmaga šele v drugem krogu. To je seveda samo v korist demokratični podobi predsednika.

Kaj bodo storili preostali stranki »slovenske pomladi« – socialna demokracija in krščanski demokrati – še ni jasno. Kandidata SKD, predsednik slovenskega svetovnega kongresa (v zatonu) dr. Jože Bernik in podpredsednik državnega sveta Marcel Štefančič – četudi postaneta njihova predsedniška kandidata, za Kučana ne pomenita nikakršne nevarnosti. J. R.

MLADINSKI DOM SŠD

Ob začetku šolskega leta

KOT VSAKO leto smo se vzgojitelji in ravnatelj Mladinskega doma tudi letos udeležili seminarja vzgojiteljev zamejskih domov. Ti seminarji, ki potekajo že neprenehoma 28 let, vedno ob koncu počitnic, so postali že stalnica v nadaljnjem

Kot vsako leto so se seminarja udeležili še vzgojitelji in ravnatelj dijaških domov v Trstu in Gorici in dijaškega doma šolskih sester iz Trsta. Tako so postali ti seminarji poleg strokovnega dela tudi prijeten forum srečanja, ki nudijo mnogo pri-

Tudi po tej poti gre zahvala vsem, predvsem pa Zavodu za šolstvo Slovenije, ki vsako leto omogočijo ta seminar.

Takoj po seminarju so se za vzgojitelje pričele priprave za novo šolsko leto. Vrsto nalog je bilo treba opraviti, spremeniti gostinsko obratovanje spet v domski obrat, pripraviti delovne načrte in jih skoordirati. V torek, 9. septembra, pa so se spet vrnila dijaki, študentje in vajenci v dom.

V ustanovah Slovenskega šolskega društva, to je v domu in v treh vrtcih, je postalo spet živo, saj je v njih skoraj 270 mladih ljudi. Poleg teh se redno ali pa sporadično poslužujejo raznih ponudb teh ustanov še mnogi drugi.

Slovensko šolsko društvo je delodajalec 25 osebam. Zanje pa je bil namenjen poseben seminar, ki smo ga organizirali v soboto, 27. septembra. Povabili smo prof. Mileno Kejžar, ki smo jo spoznali na seminarju za vzgojitelje, da nam pove nekaj na temo »Medsebojni odnosi in reševanje konfliktov v delovnem kolektivu«.

Spoznali smo, kako važno je, da lahko človek zadovolji svoje osnovne psihološke potrebe, da se konflikti rešijo in ne tlijo naprej. Kot je bilo zaznati iz živahnih pogovorov, je bila večina s to idejo seminarja zadovoljna in prepričani smo, da jih bo še več, saj je končno nadaljnje izobraževanje sodelavcev v prid celotnemu delovanju teh ustanov.

J. B.

Kolektiv mladinskega doma SŠD v Celovecu

Foto: SV

izobraževanju vzgojiteljev. Letošnja tema »Kako do učinkovitega vedenja mladostnikov« je bila zelo zanimiva in vsekakor tako izbrana, da je vsak udeleženec lahko odnesel mnogo uporabnega za svoje delo. Predavateljica in vodja seminarja prof. Milena Kejžar, educirana realiteta terapevtka in ravnateljica dijaškega doma na Poljanah v Ljubljani, je na zelo praktičen način prikazala nekatera bistvena vprašanja človekovega vedenja. Z vajami in delavnicami smo skušali poiskati možnost, kako spremeniti neodgovorno in neučinkovito vedenje in kako priti do odgovornega in učinkovitega.

ložnosti za zelo potrebno izmenjavo izkušenj med omenjenimi domovi v zamejstvu. Vedno spet pa imamo pri tem tudi priložnost, da se srečamo in pogovorimo z različnimi osebnostmi iz družbenega življenja. Tokrat nas je obiskal državni sekretar za srednje šolstvo g. Alojz Pluško.

Kot že zadnja leta je bil tudi letos glavni organizator višji svetovalec Tone Skok, ki je izbral tudi lokacijo seminarja – namreč sindikalni izobraževalni center v Radovljici. Tako smo po strokovni kot tudi organizacijski plati doživeli zanimive, koristne in prijetne tri dni pred pričetkom novega šolskega leta.

Dr. Mirt Zwitter - osemdesetletnik

ANALITIČNA ostrina in besedna moč sta slej ko prej njegova značajnost, katerega mu deveti križ, naložil si ga je te dni, ni vzel ali obrusil. Ostal je zvest sam sebi. Govor je o dr. Mirtu Zwitteru, starosti poveljnega slovenskega združenja na Koroškem, ustanovnem in častnem članu Zveze slovenskih izseljencev, sivečasnem tajniku Slovenske prosvetne zveze in sploh živem leksikonu poveljne slovenske koroške zgodovine. Med njegova velika dejanja sodi vrnitev zaseženega slovenskega imetja po drugi svetovni vojni, polaganje temeljev Zvezi slovenskih zadrug, prav tako pa proces proti vojnemu zločincu Maier-Kaibitschu. Med trpke trenutke, ki ga niso zlomili, pa brezdvoma šteje mahinacija ekskomunikacije iz rimskokatoliške cerkve po vojni, ko je celovski ordinariat očitno mislil, da mora biti podaljšana roka političnih strank pri discipliniranju koroških Slovencev.

Prejšnji teden, v četrtek, 25. septembra, so se Zveza slovenskih organizacij, Zveza

slovenskih izseljencev in Slovenka prosvetna zveza pri Miklavžu v Bilčovsu zahvalile jubilaru za njegov vsesplošni prispevek k ohranitvi in krepitevi slovenskega življa na Koroškem. Tajnik ZSO Mirko Wakounig je ob tej priložnosti naglasil potrebo po odkritem in spoštljivem dialogu med generacijami, ki se ji tudi koroški Slovenci ne bomo mogli izogniti, predsednik ZSI Jože Partl je omenil odločilni prispevek slavljenca k ustanovitvi zveze izseljencev, tajnik SPZ Janko Malle pa je poudaril, da se je dr. Mirt Zwitter po

vojni, ko so nekateri, podobno kot danes, hoteli, da bi med Slovenci na Koroškem zavladalo enoumje, odločno uprli tem nakanam zoper zdravo pamet in demokracijo v manjšini. Tonči Schlapper pa je izročil šopek osebnih spominov. Omanova slika je bila vidni izraz pozornosti in zahvale osebi, ki je kot mentor »avle slovenice« bistveno pomagala mladim slovenskim koroškim umetnikom, da so si utrli pot v svet galerij in se tam uveljavili. Čestitkam se pridružuje tudi SV in zvestemu bralcu želi ad multos annos!

S počastitve jubileja dr. Mirta Zwittera (četrti z desne)

Foto: SV

Umrli senator Darko Bratina

Pred enim tednom je v Strasbourgu za kapjo umrl profesor sociologije, italijanski senator in edini Slovenec v rimskem parlamentu Darko Bratina. Bil je član Stranke demokratične levice in italijanske parlamentarne delegacije v Svetu Evrope, v italijanskem senatu pa je zastopal barve vladajoče koalicije Oljke.

S smrtjo senatorja Darka Bratina so Slovenci v zamejstvu izgubili politika, ki je zastopal zmerno in umirjeno politiko do večinskega, italijanskega naroda. Znana je postala njegova, komaj nekaj tednov stara izjava, da je bolje slaba kot nikakršna zaščita Slovencev v Italiji. S to izjavo je zbodel marsikoga znotraj manjšine, marsikaterega koreniteža, ki s politiko »vse ali nič« otežkoča prizadevanja za pravice Slovencev v Italiji. Bratinova politična modrost in premišljenost pa mu je za to prinesla na italijanski strani mnoge iskrene prijatelje. Izvoljen je bil v goriškem volilnem okrožju z glasovi Slovencev in Italijanov, kar že dokazuje, da je s

svojo politiko združeval, ne pa razdvajal. Bil je eden izmed tistih redkih slovenskih politikov, ki je prerasel okvir manjšinskega predstavnika, ker je verjel in zaupal v kulturo sožitja kot najbolj humano obliko sobivanja med manjšinskim in večinskim narodom.

V italijanskem političnem

prostoru je doslej samo levica zastopala in razvijala opcijo kulture sožitja, Slovenci so svoje interese uveljavljali preko levih italijanskih strank, preko katerih so slovenski politiki po-

stali sprejemljivi ne samo za slovenske volilce, temveč tudi za del večinskega prebivalstva. To je bila politika odpiranja in komuniciranja v italijanski prostor, ne pa trdoglavo zapiranje v lastne vrste in neko manjvrednostno vztrajanje v svojem lastnem getu. Darko Bratina se je zavedal, da je vprašanje sožitja v svoji osnovi vedno vprašanje iskanja konsenza med večino in manjšino. Zato je upati, da ga bo v Rimu nasledil politik, ki bo prav tako imel zaupanje slovenskih in italijanskih volilcev.

SREČANJE TABORIŠČNIC

Hudi časi, ne vrnite se!

Na srečanju so bile tudi nekdanje taboriščnice iz Koroške

Foto: SV

»**B**REZ partizanskega upora danes Slovencev kot naroda ne bi bilo več« – smiselno tako je dejal predsednik državnega sveta republike Slovenije dr. Ivan Kristan, ko je spregovoril na proslavi bivših zapornic in internirank v petek, 19. septembra t. l. v Portorožu. Opozoril je, da mora biti spomin na bivše čase hkrati opomin prihodnji generaciji, da bi se, če je le mogoče, obvarovala pred takim zlom. Prihodnja generacija pa so tudi potomci povzročiteljev gorja, zato odpuščajmo, vendar ne smemo pozabiti.

Kakor vsako leto so se tudi letos v Portorožu srečale bivše slovenske zapornice in interniranke zloglasnih nacističnih taborišč Auschwitz in Ravensbrück ter mladinskega koncentracijskega taborišča Uckermark. Prišle so z vseh vetrov Slovenije, pa tudi iz slovenske-

ga zamejstva in celo iz Švice. Na obali Jadrana so preživele pet dni.

Prvi dan je veljal medsebojnemu pripovedovanju doživljanja med minulim letom. Drugi dan je bil namenjen obisku kraške vasice Hrastovlje, kjer smo si v cerkvi ogledali znamenite freske evropskega slovesa »Mrtvaški ples«. V petek je bila proslava, na kateri so nas med drugim počastili najmlajši Pirančani s čudovitim plesnim vložkom. V soboto pa smo odplule na celodnevni izlet v Benetke z modernim kateteranom (ladjo, ki ima dva trupa in v vsakem močan motor). Zvečer ob povratku v Portorož pa so nam v prijaznem hotelu Slovenija pripravili svečano večerjo. Na svidenje smo si zaželele vse vprek pred odhodom domov v nedeljo.

-kaku

SPD »HERMAN VELIK« SELE-KOT

Pevsko srečanje – Vaščani navdušili

VSAKO leto konec septembra organiziramo na Bajtišah pri Lenčiji pevsko srečanje, kjer se srečajo tako male pevske skupine, kot tudi ljubitelji slovenske pesmi. Tokrat so navzočo publiko navdušili Vaščani pod vodstvom prof. Jožka Kovačiča.

Konec dober, vse dobro, bi lahko dejali. Druga skupina, Kvartet Rož, ki naj bi tudi sodelovala, je morala kratkoročno odpovedati svoj nastop, ker je pevka Danica Urschitz zbolela.

Pravtako se je prof. Kovačič ves teden zdravil in boril proti vročini, pa tudi nekateri pevci so jamrali nad glasom. Eda Velik je skušala rešiti, kar se da, vendar tako kratkoročno dobiti kako nadomestilo, ji ni uspelo.

Vsa njena skrb, kako bodo poslušalci sprejeli skrajšan program, vsa skrb prof. Kovačiča za glasove svojih pevcev, je bila odveč. Že s prvo pesmijo je v dvorani zadonelo, iskrica je švignila od pevcev na publiko in že je bilo ustvarjeno vzdušje,

kakršno si želi vsak prireditelj in vsak pevec.

Prof. Kovačič je znal s svojim preprostim načinom navdušiti vse k sodelovanju in ko so si Vaščani po prvem delu privoščili kratko pavzico, so navzoči zapeli Vaščanom dve pesmi, kar je izvrstno uspelo. Dobro in prijetno domače vzdušje je vladalo tudi po koncertu, saj se je pesem razlegala še pozno v noč.

Ta koncert bo številnim obiskovalcem zagotovo ostal še dolgo v spominu. E. V.

5 koncerta Vaščanov na Bajtišah

Foto: SV

»M. I. GLINKA« NA KOROŠKEM

Petje, ki presega prostor in čas

SO TRENUTKI, ko poslušalca petje tako prevzame, da pozabi na prostor in čas. Konec minulega tedna, v petek, 26. septembra, v boroveljski farni cerkvi, v soboto, 27. 9., v Šmihelu in v nedeljo, 28. septembra 1997, v Ločah, je takšnih trenutkov in želja bilo na kupe, izzval pa jih je ruski mešani pevski zbor »Capella M. I. Glinka« iz St. Petersburga, nekdanjega Leningrada, pod vodstvom mojstrskega dirigenta Vladislava Černušenka.

»Glinka« je trenutno na turneji po Sloveniji, gostovanje na

Koroškem pa je omogočila Koroška kulturna zveza. Zbor se središčno posveča ruski cerkveni in duhovni pesmi in sega tako po stari pravoslavni liturgiji kakor tudi po novejših stvaritvah. Temu primerno tudi oblikuje svoje nastope. V Borovljah na primer je izvajal pretežno prvi repertoar, to je sodobne cerkvene liturgične pesmi, v Ločah pa je pel velikonočno liturgijo.

Drugi del koncerta pa je povsod namenjen ruski narodni pesmi. Najsi je to bila liturgična ali ljudska pesem, zbor jo je zapel tako dovršeno in lahkotno,

da so vsi samo osuplo strmeli. Predvsem v višinah se je zdelo, da glasovi začenjajo šele prav cveteti, se razvijati, ne da bi pri tem trpeli moč in barvitost glasov ter eksaktnost zvočnega telesa.

Zbor je povsod moral dodati nekaj pesmi in stoje so se poslušalci poslovlili od mojstrskih pevcev iz Rusije.

V Borovljah je zbor »M. I. Glinka« gostoval v okviru spremljajočega programa ob deželni razstavi in je bilo domače SPD »Borovlje« seveda tudi soprireditelj tega koncerta.

»M. I. Glinka« v boroveljski farni cerkvi

Foto: SV

Prva prozna izdaja Petra Kerscheja

Pred kratkim je v založbi Mohorjeve izšla prva prozna izdaja koroško-štajerskega avtorja Petra Kerscheja z naslovom »Wortwelt«. Kersche se je rodil leta 1945 v Mixnitzu na Štajerskem. Dve leti je obiskoval tudi klasično gimnazijo v Mariboru. Maturo je opravil v Gradcu. Že nad 20 let živi in dela na Koroškem. Avtorja poznamo predvsem kot bibliografa (leta 1978 je izšla »Bibliografija jugoslovanskih literatur v nemškem prevodu od 1775 do 1977«) in prevajalca slovenskih lietarčnih knjig v nemščino. Nova knjiga vsebuje staro (iz sedemdesetih let) in novejšo kratko prozo.

Kot že naslov knjige sam

Avtor Peter Kersche

Foto: SV

pove gre za besedni svet avtorja, ki pa ne odgovarja vedno tudi svetu bralca/bralke. Teksti (daljši in krajši) so polni domiselnih asociacij okrog naše biti, polni hudomušnosti in (samo) ironije o navidezni lahkoti našega življenja.

Peter Kersche: Wortwelten. Mohorjeva: Celovec, Ljubljana, Dunaj 1997, 182 str.

KOTMARA VAS Tradicionalna veselica Gorjancev

Gorjanci so vabili, dragi gostje pa so prišli na vsakoletno veselico. Spet je bila na zadnjo soboto v septembru, kot že dolgo vrsto let, pri Pušniku v Šentkandolfu. Predsednik domačega SPD Jozi Pack je med številnimi gosti pozdravil tudi župana Thomasa Goritschniga, podžupana Franza Ebnerja in več občinskih odbornikov. V pozdrav vsem gostom je zapel tudi mešani pevski zbor Gorjancev.

Za ples so igrali »Muzikantje iz Podjune«. Komur se je zahotelo, se je lahko naplesal po mili

volji. Bogat srečolov je marsikaterega osrečil in ga prijetno presenetil. Najlepša hvala vsem, ki so karkoli darovali, in seveda pohvala društvnikom, ki so pridno zbirali dobitke. Posebna zahvala velja kmetom z Vesave, ki so za srečolov pripravili bogato in čudovito košaro s samimi kmečkimi dobrotami.

SPD »Gorjanci« iz Kotmari vasi se vsem obiskovalcem zahvaljuje za zvestobo pri obiskovanju te tradicionalne veselice in jih vabi, naj spet pridejo prihodnje leto, kot vsako leto zadnjo soboto v septembru. Društveniki se bodo potrudili, da bo zabavno in vsem lepo kot je bilo doslej. Na svidenje torej prihodnje leto!

SPD »Gorjanci«
v Kotmari vasi

DUNAJ – CELOVEC Biografija Antona Urana predstavljena v parlamentu

3. junija 1997 je deželno kazensko sodišče na Dunaju razveljavilo smrtno obsodbo proti Korošču Antonu Uranu, ki jo je izreklo rajhovsko vojno sodišče v Berlinu 22. januarja 1943. Meseč dni pozneje so ga rablji režima v Brandenburg-Görden obglavili. S tem je neko avstrijsko sodišče prvič od leta 1945 formalno razveljavilo krivično obsodbo nacionalsocialističnega sodstva.

Anton Uran, rojen leta 1920 v občini Dholica/Techelsberg, se je kot jehovec iz verskih razlogov vztrajno upiral vpoklicu v nemški wehrmacht in bil zato kaznovan s smrtjo. Odvzete so mu bile vse državljanske pravice. Po več kot 50 letih je brat Erasmus Uran zahteval njegovo rehabilitacijo, opogumljen tudi zaradi letošnje pozitivne odločitve berlinskega deželnega sodišča v primeru Franza Jägerstätterja. Bistveno ga je pri tem podpiral Vinzenz Jobst, deželni referent za izobraževanje pri avstrijski zvezi sindikatov na Koroškem, ki je zad-

nja tri leta posvetil raziskovanju usode Antona Urana. Pretekli teden je v parlamentu na Dunaju predstavil svojo knjigo »Anton Uran - verfolgt, vergessen, hingerichtet«, ki jo je izdal Arhiv koroškega delavskega gibanja.

V svojem pozdravu je predsednik državnega sveta dr. Heinz Fischer, ki je knjigi napisal spremno besedo, opozoril na zamudo avstrijskega pravosodja pri rehabilitaciji žrtev Hitlerjeve Nemčije in se ponovno izrekel za možnost splošne razveljavitve vseh krivičnih obsodb nacističnih sodišč. Vinzenz Jobst je svoje delo označil kot regionalno študijo proti molčanju. Dolgo se je moral truditi, da je prebil prvotno nezaupanje in so mu ljudje začeli pripovedovati o tem, češar ne morejo pozabiti in o čemer dolgo niso mogli govoriti, zaradi osebne prizadetosti pa tudi iz strahu pred sramoto. Z objavo bibliografije Antona Urana, čigar usoda je samo eksemplaričen primer, je zato povezan tudi namen, da se prizadete žrtve nacionalsocialističnega sodstva in njihovi sorodniki seznanijo s pravimi postopki, kako doseči rehabilitacijo svojcev. Več o knjigi v eni izmed prihodnjih števil SV.

A. L.

Šentjanž: Nova srajčica za Vidka

KAR ŠESTNAJST otrok je bilo treba v šentjanški otroški gledališki skupini spraviti pod en klobuk, beri pod eno srajčico, preden je napočil veliki dogodek prvega nastopa pred domačo publiko. Anja Šlemic in Andreji Gabrijel, voditeljicema tega živ-žava, je ta zahtevna naloga tako sijajno uspela kot je uspela tudi sobotna premiera v dvorani k&k centra.

Pod režijo Jeseničana Rada Mužana so se Šentjanščani letos odločili za otroško igrico »Kdo je napravil Vidku srajčico« Borisa A. Novaka. Vsebinska igre je sledeča: velika družina ne živi ravno v bogatiji, sin Videk, ki se zna pogovarjati tudi z živalmi, nima tople obleke. Zato, ker je zmeraj dober z njimi, mu te naredijo novo, belo, trpežno in toplo srajčico.

Šentjanški odrski podmladek je svojo nalogo opravil zadovoljivo, pri čemer ne smemo zanemariti dejstva, da je naj-

Na šentjanškem odru so se v prvih vlogah poskusili otroci.

Foto: SV

mlajši igralec v bistvu komaj odrasel pleničkam in je bilo starostno razliko med posameznimi nastopajočimi seveda tre-

ba upoštevati pri delu in pri zasnovi predstave.

Vlogo Vidka je Markus Lapaš odigral korajžno, z njim

vred pa so se postavili Stefan Valentin v vlogi Frana, Martina Einspieler kot Majda, Gloria Nadrag kot Anica, Christoph

Krasnik v vlogi Jureta, Sonja Walser kot Katka in Anja Šlemic kot težko zaposlena mama. Vloge prijaznih živali in grma so pristrčno zaigrali Ana Stefaner (ovca), Michael Jenko (pajek Tkalec), Marko Inzko (rak Krojač), Nadja Wieser (ptica Šivilja) in Luka Weiss, ki je kljub sveže zlomljeni ključnici bil močan Trnov grm. V dopolnilnih vlogah so dopolnjevali sceno Alena Wieser, Andreas in Alexander Mostetschnig ter Marko Weiss.

Kljub zgodnemu terminu je šentjanška igra dodelana in izpiljena, razveseljiva pa je jezikovna plat, kjer se še posebej pozna skrbno in marljivo delo z otroki. Tu se vidi, da je oder res jezikovna šola.

Da bojo podatki popolni: kostume sta imeli na skrbi Marina Bočar in Lenka Weiss, Martin in Peter Moschitz sta vodila tehniko, Alenka Hain je bila koreografinja, lektorica pa Marija Perne.

Ko se leto prevesi v svojo zadnjo četrt in ko začne rumeneti in odpadati listje, se prične čas gledaliških premier, ki jih z veliko zagona in veselja pripravljajo odrske skupine naših društev. Nekateri so poleteli bile na morju, v Fiesi in Savudriji, ter tam

Začel se je čas gledaliških premier

ob strokovnem mentorstvu položile temelje za svoje odrske nastope. Kot prvi letos sta na cilj, to je do premiere, dospeli skupini iz Šentjanža in iz Sel. Obe sta preteklo soboto, 27. septembra nastopili in obema je premiera uspela.

»Lepa čevljarka« mešala štrene Selanom

MENDA kar precej daleč naokoli ni dosti vasi in društev, kjer bi vsako leto uspeli postaviti na noge tako dobre in angažirane odrske skupine kot je to v Selah. In to že več kot desetletje! Saj še niti ni tako dolgo od tega, ko so današnji igralci sodelovali v otroški odrski skupini, sedaj pa že sodijo med nosilke in nosilce standardne (odrasle, kot pravijo Selani) igralske skupine na vasi in v društvu. Pri tem pa niso več sodelovali igralke in igralci, ki bi po svojih letih drugod šteli med »naraščaj«, v Selah pa so svojo igralsko kariero na žalost že obesili na tisti (ne)slavni klin, na katerem potem vse obvisi, pa če more viseti ali pa tudi ne.

Takšna žetev seveda ne pade z neba, ampak je sad dolgoletnega načrtnega in doslednega društvenega dela z otroci in mladino, ko naraščaj uvajajo v prosvetno delo, najsi bo to pri petju, igranju ali v glasbeni šoli. Odrskemu naraščaju in delu se je v Selah posvetila Milka Olipova in danes lahko zre na bogato bero svojega nesebičnega in zavzetega odrskega delovanja. Njej ob strani je vsa ta leta strokovno stal režiser Franci Končan. Zato lahko rečemo, da je ta »dvojček« položil temelje selskemu odrskemu poletu.

Gledališka skupina KPD »Planina« si je za letošnjo sezono izbrala »Lepo čevljarko«

Federica Garcie Lorce. Igra živi od klasičnih primesi dobre odrske predstave: ljubezen, intrige, ljubosumje, zavist, jeza, želja po skoku čez plot, pač vse to, kar menda dela življenje vredno, da ga živimo. V pričujoči zadevi gre za mlado, bržno, a zato nič manj samozavestno dekle, ki se poroči s precej starejšim vaškim čevljarjem. Kaj kmalu se ji zdi, da je odrinjena na stranski tir življenja, da »niti otrok ne bo imela«, in da se njen mož zanima samo za dreto in kopita, njo in

njene potrebe pa grobo zanemarja. In ker imajo hiše okna, sosedje pa ušesa in oči, vas svoje klepetulje, fantazija mlade žene pa močna krila, se »nesreča« lepe čevljarko kaj kmalu raznese po vasi, k njeni hiši pa prinese kup snubcev, od župana do vaškega originala, ne manjka pa seveda ženske obrekovalne konkurence. Meneč, da temu razvoju ni kos, se sivi čevljar odpravi po svetu, svojo mlado ženo pa prepusti usodi. Po letih se v podobi lutkarja skesan vrne nazaj k prav tako

skesani ženi. Oba namreč kot slamnata vdovca spoznata, da sta kljub starostni razliki rojena druga za drugega. Hepiend pod Košuto!

Mlado in dehtečo čevljarko je z vso prepričljivostjo mlade ženske, ki se zaveda svojih čarov in svoje pravice, odigrala Verena Olip, Martin Dovjak je ostarelega in umirjenega čevljarja, ki mu je dosti muh mlade žene, zaigral z njemu lastno suverenostjo, ponovno pa se je kot večplasten igralec izkazal Hanes Kelich-Mažej v vlogi

ošabnega župana, ki je »že štiri ženske« spravil pod rušo in se ima še vedno za ljubimca non plus ultra. V posamičnih vlogah izstopajo Katarina Olip kot Otrok, Danijel Dovjak kot Don Črni kos, Roman Roblek kot Fant s prevezo in Niki Mak v vlogi Fanta s klobukom.

Masovne scene so na odru vselej zelo težavne. Prav zato je treba pohvaliti disciplino nastopajočih v teh prizorih, ki so jih prepričljivo nosile Petra Dovjak kot Rdeča soseda in Milena Olip ter Martina Roblek kot njeni hčeri. Slednji sta odigrali tudi vlogi tercijalk. Tanja Mak je bila Vijoličasta soseda, Zelena pa Mirja Oraže, Nataša Dovjak je igrala Črno soseda, Marija Olip pa je kot Rumena soseda dopolnjevala žensko krdo.

Nad vsem in vsemi pa je stal dramatik Toni Stern. Režiser je bil Franci Končan, za kostume in gib je skrbela Gordana Schmidt, Toni Stern si je omislil sceno, Janez Gregorič je pripravil glasbeno iluminacijo, lektorat je uredila Ana Mlkar. Milka Olip pa je imela na skrbi organizacijo in vodstvo skupine.

Za igralce in društvo razveseljiv je bil obisk predstave, ki je bil tako dober kakor že dolgo ne. Svoje pa k dobremu počutju nastopajočih in obiskovalcev prispeva tudi obnovljena in na novo urejena farna dvorana. Seveda je v takih pogojih delo fletno. ■

Mladi Selani so prerasli okvir mladinske skupine in dokazali, da stopajo v vrste odraslih.

Foto: SV

PRIREDITVE

ČETRTEK, 2. 10.

- ROŽEK, galerija šikorona
15.00 Razstava »Gurgelnd domwärts«. Razstava traja do 18. 10.
CELOVEC, Heiligengeistplatz, knjigarna
Landhausbuchhandlung
19.30 Žarko Petan bere
ŠENTJAKOB, v Regionalnem centru
19.30 Angleščina, italijanščina, slovenščina – uvodno srečanje za vse stopnje jezikovnega tečaja
VETRINJ, pri Marhofu – Kulturherbst in Viktring
20.00 Zwei junge Dichter 2 = 22. Predstavitel knjige in branje »Paßwort Insel«; 22 koroških avtorjev v antologiji in vernisaža Marlene Zitz, Cafe Fundus; vstopnine ni

PETEK, 3. 10.

- BOROVlje, na Glavnem trgu – občina Borovlje
15.00 Kmečki trg
DVORČE, gostilna »Plamenig« – SPD Zila in SPZ
20.30 Jazz-Koncert. Nastopa skupina Glasbeniki! A band from home

SOBOTA, 4. 10.

- KOTMARA VAS, – SPD Gorjanci
Plesni tečaj – standardni plesi (osem večerov). Vodi: Gregor Krištof; stroški na osebo 700.- šil.; Prijave: Hanzi Dragaschnig, tel.: 04220/2017 (po 18. uri) ali Jank Črtomir, tel.: 04220/2598
TINJE, v domu – Katoliška prosveta Sodalitas
9.30 Pot od želje do uspeha. Komunikacijske strategije v privatnem in poklicnem vsakdanu za žene; vodita: mag. Anna Moser in mag. Astrid Malle; traja do 5. 10, do 13. ure
SVEČE, v farni cerkvi – SPD Končna
17.30 Srečanje z Gorštom. Ob 17.30 slovesna sveta maša, nato se bo v galeriji Gorše začela prireditve
ŠENTJANŽ, k & k – SPD »Šentjanž«
18.00 Češka fešta. Gostuje češka instrumentalna skupina »Klamovka« iz Prage s tipičnimi narodnimi pesmimi svoje domovine, pa tudi umetna pesem je del njihovega repertoarja
BILČOVŠ, v avli ljudske šole – SPD Bilka
19.30 Premiera igre: »Figole, Fagole« (Leopold Suhodolčan). Nastopa: mladinska gledališka skupina SPD »Bilka«; režija: Bernarda Gašperčič
BOROVlje, pri Cingelcu na Trati – SPD Borovlje
19.30 Gledališka predstava »Odstrel« (Wildwechsel) ODPADE!!!!. Zato bo zadnjikrat igra SPD Borovlje »Divji lovec«
ŠENTJAKOB V ROŽU, v farni dvorani – SPD Rož
20.00 Jazz-Koncert. Nastopa skupina Glasbeniki! A band from home
ŠENTPRIMOŽ, v kulturnem domu – SPD Danica
20.00 Ponovitev komedije »Sem pa tja« (Ödön von Horvat)

NEDELJA, 5. 10.

- BILČOVŠ, v avli ljudske šole – SPD Bilka
14.30 Ponovitev igre: »Figole, Fagole« (Leopold Suhodolčan). Nastopa: mladinska gledališka skupina SPD »Bilka«; režija: Bernarda Gašperčič
ŽITARA VAS, v Kumstu – SPD Trta
15.00 Culture live – »Hrvatski triok«. Soprireditelja: Grüne Bildungswerkstatt, Minderheiten-manjšine
ŠMIHEL, v farni dvorani – KPD »Šmihel« in SPZ
20.00 Jazz-Koncert. Nastopa skupina Glasbeniki! A band from home

TOREK, 7. 10.

- TINJE, v domu – Katoliška prosveta Sodalitas
19.00 Večeri slovenščine. Šest večerov za obnavljanje, dograjevanje, razširjanje in poglobljanje; predavatelj: dr. Miha Urbinc

SREDA, 8. 10.

- TINJE, v domu – Katoliška prosveta Sodalitas
14.00 Slovenščina za osnovnošolce. Igraje spoznati jezik; vodi: mag. Andrea Sturm; traja do 17. ure
ŠENTJANŽ, k & k – SPD »Šentjanž«
20.00 Okrogla miza »Pomen deželne razstave za občino Bistrico«

ČETRTEK, 9. 10.

- TINJE, v domu – Katoliška prosveta Sodalitas
9.00 Verska vzgoja danes – še aktualna?. Predava: mag. Martin Bliem, TINJE, v domu – Katoliška prosveta Sodalitas
19.00 Začetek jezikovnega tečaja: Francoščina I. Vodi: Thierry Monnard iz Sinče vasi; traja do 21. ure

SOBOTA, 11. 10.

- TINJE, v domu – Katoliška prosveta Sodalitas
9.00 Pravilno dihati in se sprostiti s težiščem hrbtenice. Vodi: prof. dr. Valentin Wulz; traja do 12. 10, 17. ure;
TINJE, v domu – Katoliška prosveta Sodalitas
19.00 Predavanje in pogovor: Od kod ta moč – ženske v Nikaragvi. Primeri iz literature in življenja; bere: Michele Najlis iz Managve
BOROVlje, pri Cingelcu na Trati – SPD Borovlje
19.30 Koncert ansambla Drava
BISTRICA NA ZILJI, v občinski dvorani – SPD Zila
19.30 Premiera »Tobija« (Lutkovna skupina Pikce)
OBIRSKO, pri Kovaču – Alpski klub »Obir«
20.00 Pevski večer. nast. Vokalni kvintet bratov Zupan, Višarski kvintet, Vok. kvintet Rubin, Vok. kvartet »A capella«, Vok. kvartet Jutro, družina Krainz, ansambel Rubin; povezuje Peter Grilic

POSOJILNICA-BANK

Bilčovš-Hodiše-Škofiče
Zilja in Šentjakob v Rožu

razpisujejo delovno mesto **notranjega revizorja**

Interesenti naj se javijo
po telefonu 0 42 28/22 25
ali 0 425 3/314 ali 0 42 42/27 37 7

Zveza koroških partizanov in prijateljev protifašističnega odpora, krajevni odbor Železna Kapla in Slovenski prosvetni društvi »Zarja« v Železni Kapli in »Valentin Polanšek« na Obirskem sporočajo, da je bil tradicionalni pohod

»Po poteh Gašperja, Županca in Lenarta«

ki je bil predviden za nedeljo, 14. septembra, zaradi slabega vremena preložen **na nedeljo, 5. oktobra 1997**. Pričetek pohoda bo ob 8. uri pri Wölfelnu (Prušnik) nad Železno Kaplo. Med potjo bomo obiskali številne domačije, pohod pa zaključili pri Peršmanu v Podpeci.

10. do 12. oktober 1997, Novigrad

Vaš partner za transport + turizem

SIENČNIK

Telefon (04236) 2010-0
Telefax (04236) 2010-11

A-9141 DOBRLA VAS

Marija Miksche iz Hodiš – 70. rojstni dan; Terezija Pauscher iz Celovca – 90. rojstni dan; Miha Sadolšek iz Lobnika – 85. rojstni dan in god; Terezija Pasterk iz Kokij – rojstni dan; Miha Golavčnik iz Podjune – rojstni dan; Stanko Polzer iz Šentprimoža – rojstni dan; Jozi Mautz s Šajde – rojstni dan; Tomi Ogris – Kopajnk in Franci Uznik iz Sel – rojstna dneva; Marija Jerlich iz Lobnika – rojstni dan in god; Marijana Schinner iz Spodnjega Dob-

PRAZNUJEJO

ja – 57. rojstni dan; Marija Sadolšek – Peručeva iz Lobnika – 50. rojstni dan; Marija Adlasnig iz Kotmare vasi – 40. rojstni dan; Mici Kaltenbacher iz Spodnjih Gorič – rojstni dan; Mici Grundböck iz Podrožce – rojstni dan; Marija Kunčič iz Borovelj – 85. rojstni dan; Ana Suanjak iz Zgornjih Medgorij – 60. rojstni dan; Dietmar Pavlič z Obirskega – 30. rojstni dan; Mihaela Mautz iz Sel – rojstni dan; Justič Štuk z Blata – rojstni dan;

dan; Franc Kuežnik z Doba – rojstni dan; Yvone Wölbl iz Globasnice – rojstni dan; Justič Perč iz Rinkol – rojstni dan; Urška Kulnik iz Kotmare vasi – rojstni dan; Katarina Prutej iz Vogrč – rojstni dan; Justič Petjak iz Konovec – rojstni dan; Helena Gregorič iz Male vasi – rojstni dan; Maks Radoha z Blata – rojstni dan; Mili Weiss iz Celovca – rojstni dan; Tomaž Ogris iz Tuc – rojstni dan; Mira Prušnik iz Čahorč – rojstni dan.

RADIO KOROŠKA
SLOVENSKE ODDAJE

- ČETRTEK, 2. 10.
18.10 Rož – Podjuna – Zilja
PETEK, 3. 10.
18.10 Kulturna obzornja
SOBOTA, 4. 10.
18.10 Od pesmi do pesmi – od srca do srca
NEDELJA, 5. 10.
6.08 Dobro jutro, Koroška / Guten Morgen, Kärnten! (Monika Novak)
18.00 Glasbena oddaja
PONEDELJEK, 6. 10.
18.10 Kratek stik
TOREK, 7. 10.
18.10 Otroška oddaja
SREDA, 8. 10.
18.10 Glasbena mavrica
21.04 Primorski obzornik

DOBER DAN, KOROŠKA

- NEDELJA, 5. 10.
13.30 ORF 2
PONEDELJEK, 29. 9.
1.30 ORF 2 (Ponovitev)
15.55 TV SLO1 (Ponovitev)
I Dvojezična predšolska vzgoja: Včasih jo preprečijo politični in organizatorični argumenti, včasih nerazumljivi predsodki
I »Kažipot in znamenje, ki vodi k cilju zemeljskega potovanja, k bogu« – blagoslovitev in podvig križa na stolp farne cerkve Pliberk
I Preproste jidiš – besede so gorele z očeti in materami
I Stripi – umetnost, ki je v koroškem prostoru veliko premalo navzoča: David Kassel, risalec stripov
I Koroško-štajersko prvenstvo v Kotmari vasi s Francijem Wieserjem

Strokovno pedagoško združenje obvešča vse učiteljice in učitelje na dvojezičnih šolah, da prireja univerza v Celovcu seminar »Zweisprachiger Unterricht – Theorien und Modelle« ki ga bo vodil prof. Ferdinand Stefan.

Prijave niso potrebne!

VOLKSKINO CELOVEC

nemški film

Cross Over

v režiji Thomasa Tielscha

Težišče filma sloni na problematiki koroških Slovencev

PREDSTAVE: četrtek, 2. 10., in petek, 3. 10. ob 17.30; sobota, 4. 10., in nedelja, 5. 10. ob 21.30

Iščem sostanovalko v Celovcu
Telefon 0463/24 98 14
(od 18. ure dalje)

Sobe za študentke

Naslov: Kloster St. Leopold,
Leystrasse 25-27, 1205 Dunaj.
Obrnite se na s. Anico
Tel. 01/332 75 11/71,
Faks: 01/ 332 75 11/73

SLOVENSKI
VESTNIK

Usmerjenost lista
seštevek mnogih izdajatelja in urednikov s posebnim poudarkom na narodnopolitičnem interesu.

tel. 0463/514300-0 • faks -71

DEŽURNI TE ŠTEVILKE Sonja Wakounig

ODGOVORNI UREDNIKI

Jože Rovšek (-30) ... kultura, slovensko zamejstvo
Mirko Štukelj (-32) sport, oglasi
Sonja Wakounig (-34) ... politika, manjšinska družba

Poslovodstvo Mirko Messner (-50)

Tajništvo Urška Brunnik (-14)

Naročniška služba Milka Kokot (-40)

Prireditve Andrea Metschna (-22)

IZDAJATELJ IN ZALOŽNIK

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem

TISK

Založniška in tiskarska družba z o. j. DRAVA

tel. 0463/50566

VSI

Tarviser Straže 16, A-9020 Klagenfurt/Celovec

PLANINSKI IZLETI

Črno jezero

VOKVIRU izletov, ki jih Slovensko planinsko društvo občasno objavlja v Slovenskem vestniku, je tokrat jezero Schwarzsee/Črno jezero na planini Amberger Alm v pogorju Mirnocka/Mirnika nad Afritzem/Obrčami v dolini Gegental. To jezero se s še manjšimi nahaja 1800 m visoko in je zaradi izredne lepote cilj številnih obiskovalcev tako poleti kot pozimi. Za dobro počutje skrbita dve planinski postojanki: Kulnigova ob gorski postaji sedežnice s čudovitim razgledom – mi ga nismo imeli – na belo Hochalmspitz (3360 m), druga pa je Schwarzseehütte v bližini Črnega jezera.

V poletni in zimski sezoni se na ta pravljici svet lahko pripeljeta s sedežnico, ki vas v treh etapah iz Afritza (600 m) dvigne na 1900 m visoko gorsko postajo na planini Amberger Alm jugovzhodno od Črnega jezera. Druga možnost je, da greste peš iz Afritza, kar zahteva dve uri in pol hoje, tretja pa je z avtomobilom iz Afritza po gorski cesti do druge vmesne postaje na 1200 m višine, od koder je še uro in pol do cilja. Sedaj sedežnica vozi samo do prve vmesne postaje (konec sezone) na 1040 m višine. Pred kratkim so namreč omejili njen prevoz na prvo etapo, kjer sedaj oskrbuje poletno sankarsko progo (Rodelbahn). Pozimi, ko je mnogo snega, deluje spet v treh etapah, saj gre tu za smučarsko središče Verditz/Brdič.

Vanču Haninu v slovo

Nedavno se je od nas za vedno poslovil Vanč Hanin in le težko nam bo prebleti njegov prerani odhod.

Pokojni se je rodil pred 54 leti pri Lipeju v Čirkovčah. Že kot otrok je občutil stisko številne družine. Kot njegov oče Frenc in stric Janko, ki sta bila steber kulturnega dela v našem kraju, je tudi mladi Vanč stopil v tiste vrste naših ljudi, katerim je bil obstoj slovenstva srčna briga, ter se vse svoje razmeroma kratko življenje razdal za druge in za slovensko materino besedo.

Pokojni Vanč pa je bil tudi kot malokdo tehnično nadarjen in je znal narediti ali popraviti prav vse. Ljudem iz bližnje in daljnje okolice je popravljaj stroje in nikdar jim pomoči ni odrekal. Vse to je opravljal skorajda za boglonaj, pri tem pa je pogosto pozabil sam nase, kar se mu je kmalu maščevalo. Kljub temu pa so ljudje znali ceniti njegovo dobroto, kar se je pokazalo tudi ob njegovi zadnji poti na suško pokopališče.

Ob vsem tem delu pa je vedno našel čas, da se je udeleževal v znanem in priljubljenem Koroškem partizanskem

Na našem izletu smo se odločili za tretjo možnost in parkirali smo pri drugi vmesni postaji, od koder vodi naprej proti jugu, nato pa proti zahodu po gozdu markirana pot št. 27 s smerokazi Schwarzsee. Na drugi polovici poti je treba prečkati progo žičnice, nato pa še cesto, ki vodi do njene gorske postaje. Malo naprej je na desno odcep k bližnji Schwarzseehütte, mi pa gremo naravnost naprej in v par minutah dosežemo rob grebena, ki se z Mirnika vleče proti jugu. Tu, na 1800 m višine, se pred nami odpre pogled na prostrano planino Amberger Alm, katere posebnost je podolgovata kotanja, v kateri se zrcali Črno jezero in še par jezerc. Ta slika me spominja na dolino Triglavskih jezer, seveda v zelo zmanjšanem merilu, in tudi tam se nahaja Črno jezero.

Okoli Črnega jezera in jezerc so sprehajalne poti, ki vabijo na počitek in uživanje lepe narave. Od tod vodi pot proti severu preko Palnocka (1901 m) in Rindernocka (2024 m) na Mirnock/Mirnik panoramska pot št. 180, za katero potrebuješ tri ure hoda, vendar ne v megli, ker obstaja nevarnost, da se zgubiš in tavaš v krogu, kar se je že mnogim zgodilo.

Izlet k Črnemu jezeru je lahka poldnevna tura. Izberite si lep dan, nas je na žalost močil dež.

Popravek iz prispevka »Polinik vabi na izlet«: v drugem stolpcu 22. vrstica se mora pravilno glasiti »od koder je proti severu naravnost navzdol pot v Muto, na levo po širokem strmem vzhodnem grebenu pa na vrh Polinika«.

pevskem zboru, nastopal z njim doma po Koroškem in se udeleževal njegovih turnej v tujini. Zelo aktivno je sodeloval tudi pri obnovi Peršmanove domačije, ko je v njej nastajal muzej protifašističnega odpora. Tudi pri obnovi v Šentrupertu razstreljenega partizanskega spomenika, ki danes stoji pri Peršmanu, je mojstrsko uporabil svoje tehniško znanje.

Za svojo življensko družico si je Vanč izbral Faniko Tomazin iz Mežice in z njo delil vse dobro in slabo. V Čirkovčah sta si najprej postavila nov dom, zadnja leta pa se je z družino preselil na vrh Komlja k p. d. Fužinarju in tam užival samoto in lepoto tega gorskega sveta. Tudi za zadnji počitek si je izbral pokopališče ob romantični cerkvi na Suhi, na katerem počivajo samotarji iz teh hribovskih krajev.

Vanč, spočij se po napornem življenju in težki bolezni. V spominu te bomo ohranili kot človeka plemenitega značaja, dobrote in razdajanja za druge. Kot tak boš vedno živel v naših srcih.

Ženi Faniki, otrokom, sestram in vsem sorodnikom pa izrekamo naše iskreno sožalje.

-ikej

VLETOŠNJEM poletju je kar nekaj tem in diskusij v javnosti v meni zbudilo vprašanje, ali gre razvoj v politiki vse bolj proti ženskam? Medtem ko na eni strani veliko govorimo o emancipaciji in je le-ta deloma že zagotovljena v zakonih, pa drugi družbeni razvoji kažejo jasen trend proti uveljavitvi žensk v družbi oziroma na krčenje že zagotovljenih pravic.

Ni čuda, da nekatere feministke vidijo v političnih ukrepih in diskusijah neke vrste frontalni konzervativni napad na ženske oz. njihove pravice.

Medtem ko so ženske, ki so spomladi podpisale ženski referendum, med drugim zahtevale tudi zagotovljeno pokojnino za tiste ženske, ki so bile zaposlene premalo let ali pa so bile vse življenje gospodinje, pa trenutna diskusija o reformi pokojnine pusti marsikateri ženski odprta vprašanja glede na njeno bodočnost.

IZ ŽENSKEGA VIDIKA

Piše dr. Štefka Vavti

En takšen ukrep »proti ženskam« je podaljšanje roka za izračunavanje višine pokojnine s 15 na 20 let. Če pomislimo, da imajo ženske največkrat večletne prekinitve v »delovnih biografijah«, ker so

Politika proti ženskam?

se posvetile vzgoji otrok oziroma oskrbi starih ipd., ali pa da so prav ženske velikokrat prisiljene, da se le delno zaposlijo, potem vemo, iz katerega kota piha veter.

Ženske, ki so v družbi velikokrat zapostavljene, naj plačajo zdaj tudi ceno za tako imenovano pokojninsko reformo.

Problematično se mi v tej zvezi tudi zdi, da so pravice do pokojnine za ženske sploh ne

diskutira več. Koliko žensk torej ostaja v odvisnosti od moža ali pa življenjskega partnerja, čeprav prevzemajo vse delo doma in pri vzgoji otrok?

Zdi se mi, da politiki ta čas spet enkrat skušajo razdeliti ženske na dva tabora: »dobre« so tiste, ki so rodile več otrok in so pripravljene za pot nazaj v hišo in kuhinjo, »slabe« pa vse tiste, ki so se odločile za kariero. Zadnje bodo zato morale pač delati do 65. leta – kazen mora biti!

Tudi v čeku za oskrbo otrok pretijo nevarnosti, čeprav ga politiki prodajajo kot neke vrste čokolado za ženske: »Tu imaš nekaj denarja, zato pa ostani doma!« To na prvi pogled zveni kar lepo. Hudo bo ženskam šele tedaj, ko bodo po šestih letih skušale spet vstopiti v poklic in ne bodo našle delovnega mesta. Razen morda kakšen »poceni-job« brez vsake socialne varnosti in zavarovalnine. ■

ŽELEZNA KAPLA

Uspeli praznik Cople kaše

Preteklo soboto je bilo ob pravljico lepem vremenu v Železni Kapli zelo veselo.

Kmečka iniciativa »Cople kaša«, ki združuje številne kmečke proizvajalce kapelskih grap, je vabila na 1. praznik. Geslo društva je neposredna prodaja pridelkov ter sodelovanje s sosednjimi pokrajinami Jezerskega, Solčave, Logarske doline in sosednjih iniciativ.

In res, skoraj vsi razen nekaj izjem, so prišli v Železno Kaplo. Na glavnem trgu in okrog

cerkve so bile postavljene polno založene stojnice z najrazličnejšimi pristnimi izdelki (jedače in pijače in drugo).

Veselo razpoloženje so olepšali še domača kulturna društva in glasbeni nastopi raznih skupin iz Koroške in Slovenije. Na sporedu je bila še tombola s kmečkimi izdelki, kviz o gozdu z zanimivimi nagradami, jahanje, kegljanje itd.

Predsednica društva gorskih kmetov doline Bele Elisabeth Miklau je bila s praznikom in

obiskom izredno zadovoljna. »Lepo in toplo vremo, dobro razpoloženje, uspešna prodaja, zadovoljiva kooperacija z gostilničarji, udeležba kmetov in kmetič iz sosednje Slovenije in domačih iniciativ daje organizatorjem veliko poguma za še uspešnejšopredstavitvev prihodnjega leta. Drugo leto pa namepravamo zapreti cesto skozi center, tako da se bodo lahko vse iniciative predstavile na glavnem trgu«.

M. Š.

Na praznik Cople kaše so prišli obiskovalci od blizu in daleč.

Foto: SV

Pismo bralca

Gliha vkup štriha

K pismu bralca, ki sem ga v Slovenskem vestniku priobčil dne 18. 9. bi rad citiral še stavek iz pisma krškega ordinariata z dne 21. 1. 1993, ki se glasi: »Im Auftrag des Herrn Diözesanbischof ... In der Frage der Wiederherstellung einer slovenischen Aufschrift in der Pfarrkirche Köttmannsdorf ist von Seiten des Bischöflichen Ordinariates dem bereits Gesagten nichts mehr hinzuzufügen!« Radoveden pa sem, ali se bo zdaj prečistiti gospod zbudil zaradi slovenskega napisa v kotmirski farni cerkvi in dal obnoviti napis.

Na 16. strani »Nedelje« števil. 35 pod rubriko »Prejeli smo« pa berem med drugim tudi tole: »Poleg tega je za nas Slovence z angleščino povezan še en žalosten spomin, namreč poboj toliko mladih Slovencev spomladi leta 1945, ki jih je angleška armada izročila njihovim sovražnikom.«

Pisca teh vrstic Vinka Šolinca iz Bizeljskega bi rad pobaral, ali mu je znana vsebina »Waffenstillstandsvertraga« med zavezniki – tudi Jugoslavijo, ki je bila med zmagovalci – in poraženo Nemčijo, v katerem med drugim (po mojem spominu) piše: Vsak mora ostati tam, kjer se nahaja, prepovedano

je vsakršno uničenje. Vsaka država bo svojim sodila sama.« Premirje pa se je začelo 8. maja 1945. Kakor je meni znano, je bila bitka pri humperškem mostu med partizani in njihovimi nasprotniki, katere so Angleži pozneje iz Vetrinja poslali nazaj, 10. maja 1945. Če pa pisec to ne ve, naj take bajže obdrži zase.

Kristi Lajčahar, Marinjak
Kotmara vas

Pripomba uredništva:

Pismo objavljamo na željo pisca, našega bralca, z njegovo pripombo, da so mu v »Nedelji« in v »nt« objavo odklonili

